

Ušakova/Amerika 18 metru garais vēlēšanu trolejbuss maksā 568 tūkstošus latu. Noapaļosim—miljonu dolāru. Neatkarīgi no tā— ir vai nav šajā summā ir iekļauti Rīgas domnieka Pētera Viņķeļa minētie „*Saskaņas centra*” *leģendārie nekaunīgie 20% atkatī*”, tā ir varena summa. Šī summa nāk no nodokļu maksātāju kabatas, un tā nekad nenonāks pensiju indeksācijai, medmāsu, policistu un skolotāju algām, ceļu remontiem vai vienkārši nesamazinās līdzmaksājumus slimnīcā.

Tādēļ parunāsim par vienu miljonu, nevis par katru no 125 super aprīkotajiem, ar kondicionieriem, pasažieru skaitītājiem, monitoriem, ģeneratoru uztjūnētajiem trolejbusiem. Viens miljons dolāru no nodokļu maksātāju kabatas. Bet varbūt tomēr atcerēsimies par 11.8 miljoniem latu (aptuveni 22 miljoni dolāru) vai 14.2 miljoniem latu (aptuveni 28 miljoni dolāru), ko atbilstoši Pētera Viņķeļa minētajiem „*Saskaņas centra*” *leģendāri nekaunīgajiem 20% atkatiem*” būtu ieplānojuši sev Rīgas kungi?

Savulaik anekdote par kādu bagātu vīrieti un populāru skaistu sievieti aprakstīja aptuveni šādu sarunu. Viņš: „Par vienu nakti ar Jums esmu gatavs maksāt miljonu”. Viņa smaidot piekrīt. Viņš: „Bet kā būtu par seksu par 20 dolāriem?”. Viņa sašutusi: „Par ko Jūs mani uzskatāt?”. Viņš: „Par principiem mēs taču jau vienojāmies, atliek vienoties par summu”.

Šī un simtiem līdzīgu anekdošu ir versijas par pasaules uzskatu: „Visu var nopirkt, jautājums— par cik?”

Šī uztvere allaž kļūst populāra valstīs, kur notiek strauja tautas grimšana nabadzībā. Kopš astoņdesmitajiem gadiem šī maldīgā aksioma populāra arī Latvijā.

Visvairāk naudu dievina, fetišizē vai par pašmērķi pārvērš divas ļaužu grupas— iesācēji biznesmeņi un neveiksminieki. Pirmie visbiežāk ir politikas biznesmeņi vai jaunienācēji kapitāla pasaulē— viņi veiksmīgi uzkrājuši līdzekļus ar ražošanu, zemkopību, pārdevuši nekustamos īpašumus vai naudu mantojuši. Otra laužu grupa, kas naudu dievina, ir neveiksminieki, sliņķi, dīvāna sapņotāji, kā arī cilvēki, kuri ne īpaši vēlas vai pieprot pakustināt smadzenes.

Ar naudas palīdzību var atrisināt daudzas problēmas— var iegūt labu izglītību, var ceļot un

apskatīt pasauli, var dzīvot lepnā savrupmājā bagātā rajonā, var braukt ar labāko automobili, var iestāties prestižā klubā. Tipiska attieksme pret naudu skatāma vasarā, kad ielās izbrauc krāsaini kabrioleti. Patiesībā šī mašīna tās īpašniekam noder 10 reizes gadā, jo ar to Latvijas mainīgajos un lietainajos apstākļos var izbraukt tikai vasarā un atpūtā, pat uz darbu ar to nebraukāsi (un tomēr sagādīšanās pēc– trolejbusi ar monitoriem).

Varbūt sākumā vajadzētu sev atbildēt uz uz dažiem jautājumiem: kas ir svarīgāks par miljonu? Vai miljons ir veselības vērts? Vai miljons ir svarīgāks par Jūsu ģimenes locekļu, draugu un citu cilvēku labklājību? Vai miljons attaisno nodevību? Esiet godīgs pret sevi. Iztēlojieties sevi visnepievilcīgākajās situācijās, kurās var ievilkt ideja par bagātību ar jebkuriem līdzekļiem.

Aizejiet pie sava ģimenes locekļa– padzīvēt un parunājiet par naudu ar viņu. Ar bērna muti runā patiesība. Sākumā kopā iztēlojieties miljonu. Piemēram miljons desmaizīšu, kas noliktas viens otram blakus, aizņems 60x 60 metrus lielu platību, bet ēdot pa 20 desmaizītēm dienā, tie būtu jāēd 137 gadus. Ja Jums ģimenē ir automašīna, kuras vērtība ir apmēram 2500 latu, tad par miljonu Jūs varētu iegādāties 200 šādas automašīnas vai vienu jaunāko Bugatti. Un vēl izstāstiet savam pusaudzim, ka vidējais Latvijas iedzīvotājs nodzīvo līdz 74 gadiem. Pusaudzim priekšā aptuveni 60 gadi. Ja viņam būtu miljons dolāru, tad viņš varētu gadā tērēt 16.666 dolārus, bet dienā– gandrīz 46 dolārus. Savukārt, ja viņš būtu šo miljonu nolīcis bankas depozītā uz 4% gadā, tad viņam katru gadu būtu 40 tūkstoši dolāru, bet dienā viņš varētu tērēt 110 dolārus. Iekārdinājāt bērnu? Viņš taču viegli var sarēķināt, ko dienā varētu sadarīt par 110 dolāriem.

Un tagad pamēģiniet viņam pajautāt otrādi: vai tu par miljonu varētu apēst dzīvu prusaku? Vai Tu par miljonu varētu apēst dzīvu peli? Vai Tu par miljonu varētu iemest ar akmeni matemātikas skolotājam? Un tad netīši izprovocējiet, lai bērni pajautā viens otram līdzīgus, bet Jums nesaprotamus jautājumus (es dzirdēju kā meitenes viena otrai jautāja– vai Tu pārgulētu ar vampīru? Es tobrīd pat nenojautu, ka vampīrs patiesībā bija kādas filmas varonis, bāli nokrāsots amerikāņu smukulītis)

Bērniem tas ir pašizziņas veids. Viņi neapzināti cenšas uztāustīt atļautā– neatļautā diapazonu. Jūs esat pieaudzis cilvēks. Jūsu likmes ir ievērojami augstākas. Bet būtība paliek tā pati: Jums jātiek skaidrībā, cik lielu porciju riebeklību esat gatavs sadarīt krietnas naudiņas dēļ? Necik? Es lepojos ar Jums! Ar Jums ir patīkami strādāt. Ar mani patiesībā ir savādāk– es to prusaku tomēr apēstu, jo vēsturiski cilvēks nāk no medniekiem– vācējiem, mūsu senči vēl tūkstoti gadu atpakaļ ar kukaiņiem mēlojās gardu muti. Prusaks satur tādas olbaltumvielas, kas ļoti vajadzīgas cilvēka ādas, matu un nagu veidošanai.

Patiesībā mani ļoti pārsteidz, cik ļoti Latvijas iedzīvotājus nesatrauc fakts, ka kāds cits tik brīvi rīkojas ar manu miljonu (jo budžets taču ir mūsu kopējā nauda). Jo brīdī, kad Rīgas dome būvē jaunu ielu vai satiksmes pārvadu, es rēķinu, ka mani nodokļos samaksātie miljoni tiek atstāti manā valstī. Ceļu būvē ļoti liela daļa naudas nonāk manu līdzcilvēku algās, viņi tās tērēs Latvijas iedzīvotāju ražotu uzturproduktu iegādei. Viņi savu naudu tērēs Latvijā ražotai enerģijai un infrastruktūrai. Viņu nomaksātā nodokļu nauda tiks skolotāju un medicīnas māsu algām, vecāku ļaužu pensijām.

Nopērkot superdārgu trolejbussu ar neiedomājamām datorizētām fičām un nekam nevajadzīgiem ģeneratoriem, viss miljons aizies vācu un čehu strādnieku algām, poļu un austriešu pensijām. Patiesībā šis superdārgais trolejbuss, kas varbūt vienu reizi brauks ar ģeneratoru no Sarkandaugavas līdz Kundziņsalai (kur tas 18 metrus garais trolejbuss apgriezīsies, zin tikai Ušakovs/Ameriks) par miljonu ir pilnīgi līdzvērtīgs jaunā krieva Bugatti kabrioletam.

Pēteris Apinis, ārsts